

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annettua lakia muutettavaksi siten, että sen nojalla voidaan myöntää sekä valtiontakauksia että vientitakuuta myös ulko-

mailla toteutettavia Suomen ympäristön tilaa merkittävästi parantavia investointeja varten tarvittavien luottojen vakuudeksi.

Lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain (609/73) mukaan Valtiontakaukeskus voi myöntää valtiontakauksia teollista tai siihen verrattavaa tuotannollista toimintaa harjoittavien yritysten vesiensuojelu- ja ilmansuojeluinvestointien rahoittamiseen myönnettyjen luottojen vakuudeksi. Lakia muutettiin 1 päivänä heinäkuuta 1990 voimaan tulleella lailla (597/90) siten, että sen nojalla voidaan myöntää valtiontakauksia myös jätteiden hyödyntämishankkeiden toteuttamiseksi tehtäviä investointeja varten tarvittavien luottojen vakuudeksi. Näitä valtiontakauksia ympäristönsuojeluinvestointien rahoittamiseksi myönnettyjen luottojen vakuudeksi voidaan kuitenkin myöntää vain kotimaisten yritysten Suomessa toteutettaville hankkeille. Takausluottoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään 600 miljoonan markan määrä.

Mainitun lain nojalla myönnettyjä takauksia oli 31 päivänä lokakuuta 1990 voimassa pääomamäärältään yhteensä noin 118 miljoonaa markkaa. Tästä määrästä oli vesiensuojeluin-

vestointeihin myönnettyjä takauksia 93 miljoonaa markkaa ja ilmansuojeluinvestointeihin myönnettyjä takauksia 13 miljoonaa markkaa sekä jätteiden hyödyntämisinvestointeihin myönnettyjä takauksia 12 miljoonaa markkaa. Valtiontakaukeskukselle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettyistä takauksista aiheutuneet tappiot ovat lain voimassaoloajalta olleet noin 0,05 prosenttia taattujen luottojen kokonaismäärästä.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Ulkomaiset ympäristönsuojeluinvestoinnit

Lokakuussa 1989 allekirjoitettiin Suomen tasavallan ja Sosialististen neuvostotasavaltain liiton hallitusten välinen pöytäkirja Kuolan niemimaan alueella tapahtuvasta yhteistyöstä samoin kuin toimintaohjelma molempien maiden lähellä olevilta alueilta tulevien ilman epäpuhtauksien virtausten ja niiden haitallisten vaikutusten rajoittamisesta ja vähentämisestä. Yhteistyön on tarkoitus kattaa tarvittavan tut-

kimustyyön, teollisuuslaitosten uudistamisen ja näihin liittyvät rahoitusjärjestelyt. Vastaavalla toimintaohjelmalla valmistellaan myös vesiensuojelun alalta.

Edellä mainittuihin sopimuksiin liittyen Suomi ja Neuvostoliitto ovat sopineet maiden yhteistä rajaa lähellä olevilla alueilla tapahtuvien rikki-, typpi- ja raskasmetallipäästöjen vähentämisestä. Neuvostoliiton mahdollisuudet saada saastepäästöt kuriin omin toimenpitein Suomen rajaa lähellä olevilla alueilla ovat kuitenkin rajalliset. Näiden seutujen ympäristöongelmien laajuus ja tietoisuus siitä, että ongelmien ratkaisuun tarvitaan ulkomaista rahoitusta, pakottavat muun muassa Suomen lisäämään voimakkaasti valmiutta yhteistyöhön ja avunantoon ympäristötekniikan alueella Neuvostoliiton suuntaan. Suomen metsien, merialueiden ja järvien pelastamismahdollisuudet ovat merkittävässä määrin riippuvaisia siitä, miten nopeasti lähinnä teollisuuden ja voimatalouden päästöjä onnistutaan Neuvostoliiton luoteisosassa vähentämään.

Esityksessä ehdotetaan, että teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annettua lakia muutettaisiin siten, että valtiontakauksia voitaisiin myöntää Suomen ympäristön tilaan merkittäviä parannusvaikutuksia aikaansaavien investointien rahoittamiseen myös silloin, kun investointi toteutetaan Suomen rajojen ulkopuolella.

Kysymyksessä olevat investoinnit on tarkoituksenaan toteuttaa pääosin suomalaisia tuotteita ja palveluita käyttäen. Suomalaisen toimituksen rahoitusjärjestelyt edellyttävät puolestaan vientiluottojen ja vientitakuiden käyttämistä. Koska ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettyjen vientiluottojen vakuudeksi käytetyt vientitakuut ovat Suomen ympäristön tilan parantamiseen liittyviä toimenpiteitä eikä niiden voida katsoa olevan vienninedistämistä, tulisi ne erottaa Valtiontakuuksien tavanomaisesta vientitakuutoiminnasta. Lisäksi toiminnasta voi aiheutua huomattavia korvausmenoja. Näistä syistä esityksessä ehdotetaan mainittua lakia muutettavaksi myös siten, että ulkomaisiin ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävät vientitakuut annettaisiin sen nojalla (1 a §).

Takauksia voitaisiin myöntää ympäristönsuojeluinvestoinnin rahoittamiseksi käytettyjen varsinaisten ympäristönsuojeluluottojen ja pehmeäehtoisten korkotukiluottojen vakuu-

deksi ja takuita julkisesti tuettujen vientiluottojen vakuudeksi. Takauksen ja takuiden saajina voisivat olla lähinnä teollista tai tuotannollista toimintaa harjoittavat kotimaiset ja ulkomaiset yritykset, yritystoimintaa välittömästi edistävät yritykset ja yhteisyritykset sekä rahoituslaitokset. Takaus tai takuu voitaisiin myöntää kotimaisten ja ulkomaisten luottolaitosten ja muiden luotonantajien myöntämien luottojen vakuudeksi. Jos takausta tai takuuta haettaisiin muun kuin luottolaitoksen myöntämän luoton vakuudeksi, erityistä huomiota kiinnitettäisiin luotonantajan kykyyn ja mahdollisuuksiin täyttää sille määrätty velvollisuus.

Luoton käyttötarkoituksena tulisi olla sellaisen investoinnin toteuttaminen, joka vaikuttaa merkittävästi Suomeen suuntautuvien saastepäästöjen vähenemiseen. Investointialueina tulisivat kyseeseen Suomen rajojen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat lähinnä Kuola, Neuvosto-Karjala, Leningradin alue sekä Baltian maat.

Rajaamalla ulkomaiset investoinnit tiukasti vain Suomen ympäristön puhdistamiseen vaikuttavien laitetoimitusten sekä niihin liittyvien työsuoritusten ja palvelusten rahoittamiseen poistetaan mahdollisuus käyttää järjestelyä vientitoimituksille myönnettäviä, julkisesti tuettuja vientiluottoja koskevien säännösten kiertämiseen. Milloin luotto myönnettäisiin pehmeäehtoisena korkotukiluottona, edellytettäisiin, että luoton lahja-aste vastaa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (OECD) sovittua kulloinkin voimassa olevaa vähimmäislahja-astetta.

Silloin kun kansainvälinen rahoituslaitos hoitaisi Suomen ympäristön tilaa merkittävästi parantavan investoinnin kokonaisrahoituksen hankkeeseen osallistuvien maiden keskinäisellä sopimuksella erikseen määritellyllä tavalla, takuu keskus osallistuisi Suomen vastuusuuden rahoitukseen myöntämällä rahoitukselle takuun, takauksen tai vastatakauksen.

Lisäksi ehdotetaan lain nimike muutettavaksi lain soveltamisalan laajentamisen johdosta sekä tehtäväksi lakiin tästä johtuvat lausunton pyytämistä ja valvontaa koskevat lisäykset (3 ja 4 §).

2.2. Takausvaltuuden korottaminen

Suomen ympäristön tilaa parantavien ulkomaisten ympäristönsuojeluinvestointien toteu-

tus suomalaista teknologiaa ja rahoitusta käyttäen merkitsee varautumista huomattavan takuu- ja takausvastuun syntymiseen, joten nykyisen 600 miljoonan markan enimmäisvaltuuden voidaan arvioida käyvän täysin riittämättömäksi. Jo yksin Kuolan nikkelisulattojen uudistamisen toteuttamiseen tarvittaviin suomalaisen rahoitusosuuden takuu- ja takausjärjestelyihin tulisi varata 1 300 miljoonan markan takausvaltuudet. Tämän johdosta ehdotetaan takausvaltuus korotettavaksi 3 000 miljoonaan markkaan (5 §).

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Valtiontakuukselle aiheutuisi kysymyksessä olevasta toiminnasta hallintokustannuk-

sia, joiden määrä arvioidaan kuitenkin suhteellisen vähäiseksi. Toiminnasta voi aiheutua huomattavia korvausmenoja, joiden määrää on kuitenkin etukäteen mahdotonta arvioida. Ulkomaisten ympäristönsuojeluinvestointien rahoittamiseksi myönnettävien vientitakuiden, takauksien ja vastatakauksien vakuusvaatimusten harkinnassa noudatettaisiin Valtiontakuuksien vakiintunutta käytäntöä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista 13 päivänä heinäkuuta 1973 annetun lain (609/73) nimike sekä 1 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 5 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 ja 3 § ja 4 §:n 1 momentti 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (597/90) ja 5 § 25 päivänä huhtikuuta 1984 annetussa laissa (319/84), sekä

lisätään lakiin uusi 1 a ja 6 a § seuraavasti:

Laki

ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista

1 §

Teollista tai siihen verrattavaa tuotannollista toimintaa harjoittavien yritysten vesiensuojelua ja ilmansuojeluinvestointien sekä jätteiden hyödyntämisinvestointien (*kotimaiset ympäristönsuojeluinvestoinnit*) rahoittamiseen myönnettyjen luottojen vakuudeksi Valtiontakuuksien voi myöntää valtiontakauksia siten kuin tässä laissa säädetään.

myöntää valtiontakauksia ja vientitakuuta siten kuin tässä laissa säädetään.

3 §

Ennen valtiontakauksen myöntämistä kotimaiselle ympäristönsuojeluinvestoinnille Valtiontakuuksien on hankittava vesi- ja ympäristöhallituksen lausunto investoinnin tarkoituksenmukaisuudesta ja tehokkuudesta vesiensuojelun edistämisen kannalta tai lääninhallituksen lausunto ilmansuojelun ja jätteiden hyödyntämisen edistämisen kannalta. Suomen ympäristön tilaa merkittävästi parantavien ulkomaisten ympäristönsuojeluinvestointien osalta lausunto investoinnin tarkoituksenmukaisuudesta ja tehokkuudesta on hankittava

1 a §

Ulkomailla toteutettavien Suomen ympäristön tilaa merkittävästi parantavien investointien (*ulkomaiset ympäristönsuojeluinvestoinnit*) rahoittamiseen Valtiontakuuksien voi

ympäristöministeriöltä ja kauppa- ja teollisuusministeriöltä sekä lausunto investoinnin tarkoituksenmukaisuudesta ulkoasiainministeriöltä.

4 §

Vesi- ja ympäristöhallituksen asiana on valvoa vesiensuojeluinvestointien ja lääninhallituksen muiden kotimaisten ympäristönsuojeluinvestointien toteutusta. Ympäristöministeriön tehtävänä on valvoa ulkomaisten ympäristönsuojeluinvestointien toteutusta.

— — — — —

5 §

Takaus- ja takuuluottoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään

3 000 miljoonan markan määrä mukaan lukematta korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia. Ulkomaan rahan määräisen luoton vasta-arvo lasketaan takauksista annettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman myyntikurssin mukaan.

6 a §

Tässä laissa tarkoitettujen vientitakuiden osalta on soveltuvien osin muutoin voimassa, mitä vientitakuulaissa (479/62) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Kauppa- ja teollisuusministeri *Ilkka Suominen*

Laki

teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista 13 päivänä heinäkuuta 1973 annetun lain (609/73) nimike sekä 1 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 5 §,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 ja 3 § ja 4 §:n 1 momentti 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (597/90) ja 5 § 25 päivänä huhtikuuta 1984 annetussa laissa (319/84), sekä

lisätään lakiin uusi 1 a ja 6 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Laki

teollisuudelle ympäristönsuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista

1 §

Teollista tai siihen verrattavaa tuotannollista toimintaa harjoittavien yritysten vesiensuojelu- ja ilmansuojeluinvestointien sekä jätteiden hyödyntämisinvestointien (*ympäristönsuojeluinvestoinnit*) rahoittamiseen myönnettyjen luottojen vakuudeksi Valtiontakuukeskus voi myöntää valtiontakauksia siten kuin tässä laissa säädetään.

Laki

ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista

1 §

Teollista tai siihen verrattavaa tuotannollista toimintaa harjoittavien yritysten vesiensuojelu- ja ilmansuojeluinvestointien sekä jätteiden hyödyntämisinvestointien (*kotimaiset ympäristönsuojeluinvestoinnit*) rahoittamiseen myönnettyjen luottojen vakuudeksi Valtiontakuukeskus voi myöntää valtiontakauksia siten kuin tässä laissa säädetään.

1 a §

Ulkomailla toteutettavien Suomen ympäristön tilaa merkittävästi parantavien investointien (ulkomaiset ympäristönsuojeluinvestoinnit) rahoittamiseen Valtiontakuukeskus voi myöntää valtiontakauksia ja vientitakuuta siten kuin tässä laissa säädetään.

3 §

Ennen valtiontakauksen myöntämistä Valtiontakuukeskuksen on hankittava vesi- ja ympäristöhallituksen lausunto investoinnin tarkoituksenmukaisuudesta ja tehokkuudesta vesien- suojelun edistämisen kannalta tai lääninhallituksen lausunto ilmansuojelun ja jätteiden hyödyntämisen edistämisen kannalta.

3 §

Ennen valtiontakauksen myöntämistä kotimaiselle ympäristönsuojeluinvestoinnille Valtiontakuukeskuksen on hankittava vesi- ja ympäristöhallituksen lausunto investoinnin tarkoituksenmukaisuudesta ja tehokkuudesta vesien- suojelun edistämisen kannalta tai lääninhallituksen lausunto ilmansuojelun ja jätteiden hyödyntämisen edistämisen kannalta. *Suomen ympäristön tilaa merkittävästi parantavien ulkomaiden ympäristönsuojeluinvestointien osalta lausunto investoinnin tarkoituksenmu-*

Voimassa oleva laki

4 §

Vesi- ja ympäristöhallituksen asiana on valvoa vesiensuojeluinvestointien ja lääninhallituksen muiden ympäristönsuojeluinvestointien toteutusta.

5 §

Takausluottoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään 600 000 000 markan määrä mukaan lukematta korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia. Ulkomaan rahan määräisen luoton vasta-arvo lasketaan takauks-
ta annettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman myynti-
kurssin mukaan.

Ehdotus

kaisuudesta ja tehokkuudesta on hankittava ympäristöministeriöltä ja kauppa- ja teollisuusministeriöltä sekä lausunto investoinnin tarkoituksenmukaisuudesta ulkoasiainministeriöltä.

4 §

Vesi- ja ympäristöhallituksen asiana on valvoa vesiensuojeluinvestointien ja lääninhallituksen muiden *kotimaisten* ympäristönsuojeluinvestointien toteutusta. *Ympäristöministeriön tehtävänä on valvoa ulkomaisten ympäristönsuojeluinvestointien toteutusta.*

5 §

Takaus- ja takuuluottoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään *3 000 miljoonan* markan määrä mukaan lukematta korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia. Ulkomaan rahan määräisen luoton vasta-arvo lasketaan takauks-
ta annettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman myynti-
kurssin mukaan.

6 a §

Tässä laissa tarkoitettujen vientitakuiden osalta on soveltavin osin muutoin voimassa, mitä vientitakuulaissa (479/62) säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .*